

Powiaty są odpowiedzialne za promocję i ochronę zdrowia na swoim obszarze. Programy edukacji prozdrowotnej mogą prowadzić wraz z gminami. Realizacja wspólnych międzysamorządowych programów edukacji prozdrowotnej, opierać na wybieraniu najlepszych działań i wdrażaniu ich na terenie całego powiatu lub też tworzenie działań dedykowanych dla określonego terytorium z uwagi na jego specyfikę może być prowadzona z gminami.

Wspólne programy umożliwiłyby stworzenie większych budżetów nadziałanie oraz wykorzystanie większego potencjału umysłowego osób zajmujących się w powiecie oraz w samorządach gminnych tą działalnością. Dodatkowo wsparcie ze strony organizacji społecznych i wspólne planowanie, wdrażanie oraz koordynacja i monitorowanie wyników programów i kampanii wpływałoby na ich realizowalność, skuteczność i lepszą efektywność.

Przykładowymi działaniami mogłyby być:

- program antynikotynowy - pierwszy etap nabywania wiedzy na temat szkodliwego wpływu dymu tytoniowego. Głównym celem programu jest ochrona dzieci przed szkodliwym wpływem biernego palenia, zwiększenie wrażliwości dzieci na szkodliwość dymu papierosowego i wykształcenie świadomej umiejętności radzenia sobie w sytuacjach, w których inne osoby palą przy nich papierosy, a także podniesienie kompetencji rodziców w zakresie ochrony dzieci przed ekspozycją na dym tytoniowy, zwiększenie wiedzy na temat skutków palenia papierosów (także biernego);
- program profilaktyczny mający na celu wdrożenie dzieci do stosowania zasad bezpieczeństwa oraz kształtowania w nich umiejętności właściwego reagowania w sytuacjach zagrożenia. Program ma za zadanie uświadomić dzieci w wieku przedszkolnym o istniejących w życiu ludzkim zagrożeniach pochodzących ze świata ludzi i zwierząt oraz wyposażić je w umiejętność radzenia sobie z nimi. Celem programu jest kształtowanie pozytywnych postaw i bezpiecznych zachowań dzieci w sytuacjach zagrażających ich życiu i zdrowiu. Ponadto realizacja programu ma wyposażić dzieci w niezbędne sprawności, umiejętności i wiadomości dotyczące dbania o własne zdrowie i bezpieczeństwo;
- program profilaktyki zakażeń HCV mający na celu zwiększenie świadomości społecznej na temat wirusowego zapalenia wątroby typu C poprzez wskazanie na powszechność sytuacji, w których może dojść do zakażenia oraz mobilizacja społeczeństwa do wykonywania testów na obecność przeciwciał wirusa HCV we krwi. Zastosowane działania prewencyjne mają na celu ochronę zdrowia i życia mieszkańców i zahamowanie epidemii;
- program dbania o zdrowe zęby wśród dzieci. Edukacja w zakresie dbania o stan uzębienia, nauka poprawnego mycia zębów i zasad z tym związanych, zagrożeń związanych z niewłaściwymi zachowaniami w tym zakresie;
- program promujący zasady zbilansowanej diety i aktywności fizycznej, w celu edukacji młodzieży szkolnej w zakresie trwałego kształtowania prozdrowotnych nawyków poprzez promocję aktywności fizycznej, zasad zdrowego stylu życia i zbilansowanej diety. Konsekwencją realizacji programu ma być poprawa stanu zdrowia młodych ludzi poprzez świadome wybieranie zdrowej żywności, stosowanie zasad zbilansowanej diety i wzrost aktywności fizycznej;
- program kształtujący postawy proekologiczne, w tym promowanie powtórnego wykorzystania surowców wtórnych, kształtowanie pozytywnej postawy względem środowiska naturalnego, poprzez podejmowanie działań na rzecz ochrony środowiska, uświadomienie dzieciom i młodzieży problemu nadmiernej ilości odpadów, promowanie segregowania odpadów; program edukacyjny wczesnego wykrywania raka piersi – nauka samobadania piersi oraz kolportaż materiałów edukacyjnych nt. samobadania piersi. Program obejmuje naukę samobadania piersi u

dziewcząt w wieku 14-16 lat;

- program Szkoła Młodych Ratowników – celem jest poprawa wskaźników przeżywalności w stanach zagrożenia życia. Jest to program dotyczący edukacji i promocji pierwszej pomocy. W ramach projektu szkoli się z zakresu pierwszej pomocy gimnazjalistów;
- program Rodzicielskie ABC - program obejmuje działania mające na celu zredukowanie nadmiernego lęku przed porodem oraz pomoc w pokonaniu rozmaitych oporów związanych z opieką nad małym dzieckiem. Cykl szkoleń organizowany dla ograniczonej liczby rodzin;
- program ochrony zdrowia psychicznego – celem jest upowszechnienie wiedzy na temat zdrowia psychicznego, kształtowanie zachowań i stylów życia korzystnych dla zdrowia psychicznego, rozwijanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach zagrożenia zdrowia psychicznego, zwiększanie integracji społecznej oraz aktywacja zawodowa osób z zaburzeniami psychicznymi. Promocja zdrowia psychicznego w szkołach i w środowiskach osób dorosłych. W ramach programu prelekcje, wykłady, rozdawanie ulotek tematycznych, szkolenia, warsztaty, punkt interwencji kryzysowej itp.

Dzięki uzyskaniu większej liczby zasobów finansowych, ludzkich i infrastrukturalnych poprzez połączenie działań możliwe byłoby realizowanie części programów w oparciu o same samorządy bez konieczności szukania realizatorów zewnętrznych. Podobnie w zakresie tworzenia programów we własnym zakresie, a nie jak dotychczas wybieranie najlepszych z zaproponowanych przez podmioty zewnętrzne. Wykorzystywanie wszelkich form, które można zastosować, i które mogą skutecznie przekazywać prozdrowotne treści:

- tradycyjne (plakaty, ulotki, naklejki i inne gadżety dla dzieci, broszury i książeczki edukacyjne, spotkania, warsztaty);
- nowoczesne (przekaz internetowy, gry edukacyjne, w tym gry komputerowe, banery, informacja na pojazdach samorządowych lub jednostek samorządowych, promowanie przykładów osób znanych i pozytywnie ocenianych przez mieszkańców, zarówno tych lokalnych, jak i tych znanych np. z mediów, konkursy, szczególnie wśród dzieci i młodzieży).

W zakresie edukacji prozdrowotnej każdy możliwy przekaz jest dobry, a w szczególności ich nowoczesne i kreatywne rozwiązania, które zwiększają szansę na skuteczność z racji swojej atrakcyjności. Większość działań edukacyjnych powinna być kierowana do osób młodych i dzieci – jako grupy najbardziej podatnej na kształtowanie i zaszczepianie pozytywnych wzorców zachowań.

Planowany efekt wdrożenia:

- realne planowanie programów edukacji prozdrowotnej w stosunku do zapotrzebowania zdrowotnego mieszkańców powiatu;
- obniżenie kosztów działań edukacji prozdrowotnej (efekt skali), a poprzez to zwiększenie liczby pacjentów objętych działaniami profilaktycznymi;
- osiągnięcie koordynacji w zakresie programów oraz docelowo rzetelnej informacji o efektach zastosowanych programów;
- ujednolicony zakres działań i większa efektywność programów.

Źródło: Model formalno-organizacyjny usprawnienia świadczenia usług w dziedzinie zdrowia na obszarze funkcjonalnym wypracowanych w ramach projektu "Kompetentny urząd, zadowoleni mieszkańcy - integracja działań JST dla poprawienia dostępności, jakości i efektywności świadczenia lokalnych usług publicznych".